

Colectiv de autori Rentrop & Straton

Memorator

Teorie literară

 RENTROP & STRATON

București 2017

NOȚIUNI DE TEORIE LITERARĂ

I. OPERA LITERARĂ

Opera literară

- creație în versuri sau în proză;
- prezintă fapte, întâmplări, personaje, gânduri, sentimente, idei prin intermediul unui limbaj artistic;
- trezește cititorului emoții și sentimente;
- creează un univers imaginar propriu scriitorului, pornind de la realitate.

Genul epic

Prezența autorului e parțial înlocuită de cea a personajelor într-o exprimare indirectă. Naratiunea alternează cu descrierea și dialogul.

Exemple: „Baltagul” de Mihail Sadoveanu, „Popa Tanda” (I. Slavici), „Două loturi” (I.L. Caragiale).

Genul liric

Genul cel mai subiectiv care exprimă nemijlocit sentimentele prin metafore și simboluri. Din punct de vedere gramatical, caracteristica lui este prezența persoanei I.

Exemplu: „Satiră Duhului meu“ (Gr. Alexandrescu)

Genul dramatic

Cuprinde opere destinate reprezentării pe scenă. Personajele iau cu totul locul autorului, a cărui intervenție indirectă se manifestă prin indicațiile de regie.

Exemple: „Antigona“ (Sofocle), Ciclul „Chirițele“ (V. Alecsandri) etc.

II. SPECII LITERARE

a) Specii literare epice

1. Basmul

Specie a epicii populare și culte, de obicei în proză, în care personajele imaginează, reprezentând binele și răul, participă la întâmplări fantastice și se confruntă, iar în urma acestor confruntări binele învinge răul.

Exemple: „Prâslea cel Voinic și merele de aur”, basmele fraților Grimm

2. Legenda

Povestire populară care dă o explicație imaginară unui fapt real sau explică originea unor ființe, plante, animale, construcții, nume de locuri, întâmplări din istoria unui popor.

Exemple: „Cea din urmă noapte a lui Ștefan cel Mare“ (D. Bolintineanu), „Dreptatea lui Țepeș” etc.

3. Balada

Poem narativ pe teme eroice, legendare, fantastice, cu acțiune în care realul se îmbină cu fabulo-

sul și la care participă personaje puține, cu caractere opuse.

Exemple: „Miorița“, „Meșterul Manole“, „Toma Alimoș” etc.

4. Snoava

Narațiune scurtă umoristic – satirică, specie a literaturii populare, prin care se ironizează defecte omenești.

Exemplu: „Păcală“ (Ion Creangă)

5. Poemul eroic

Narațiune în versuri, alcătuită din mai multe episoade, cu personaje însuflețite de sentimente nobile care săvârșesc fapte mărețe.

Exemplu: „Scrisoarea III” (Mihai Eminescu)

6. Epopeea

Relatare poetică a unor aventuri eroice. Lung poem eroic, specie a genului epic.

Exemple: „Mahabharata“, „Ramayama“, „Iliada“, „Odiseea” etc.

7. Fabula

Compoziție alegorică, cel mai adesea în versuri, în care prin intermediul animalelor, plantelor sau obiectelor personificate sunt prezentate moravuri și defecte omenești cu scopul de a le face cunoscute și de a le îndrepta.

Exemplu: „Câinele și cățelul“ (Gr. Alexandrescu)

8. Schița

Specie a genului epic în proză, de mici proporții, în care e surprins un singur moment semnificativ din viața unui personaj sumar caracterizat.

Exemplu: „Momente și schițe“ (I.L. Caragiale)

9. Nuvela

Operă epică în proză, de dimensiune medie, cu acțiune mai complexă, cuprinzând o înlănțuire de fapte, la care participă personaje al căror caracter este scos în evidență de amănunte.

Exemple: „Alexandru Lăpușeanu“ (Costache Negruzzi), „Popa Tanda“ (I. Slavici)

Colectiv de autori Rentrop & Straton

Memorator

Gramatică

 RENTROP & STRATON

București 2017

I. MORFOLOGIA

Morfologia este partea gramaticii care studiază forma cuvântului, modificările formei și ale conținutului, valorile gramaticale exprimate prin formele cuvântului.

Morfologia urmărește cuvântul sub aspectul variației formei sale (al flexiunii) pentru exprimarea diverselor categorii gramaticale, prin opoziție cu sintaxa, care studiază combinarea cuvintelor și funcțiile pe care acestea le iau în cadrul combinațiilor, propozițiilor, frazelor.

1. SUBSTANTIVUL

Definiție. Partea de vorbire care se declină și denumește ființe, lucruri, fenomene ale naturii, acțiuni, stări etc.

Felul substantivelor

a. după înțeles

- comune (masă, școlar, prieten)
- proprii (Maria, Venus, Arad)

b. după alcătuire

- simple (casă, om)
- compuse (prin contopire: untdelemn; prin alăturare: zi-lumină)

Genul substantivelor

- a) *masculin* – *un* la singular, *doi* la plural (un băiat – doi băieți)
- b) *feminin* – *o* la singular, *două* la plural (o fată, două fete)
- c) *neutru* – *un* la singular, *două* la plural (un tablou, două tablouri).

Numărul substantivelor

singular – denumește un obiect (elev, școală)

plural – denumește mai multe obiecte (elevi, școli)

Substantive defective de număr:

- *cu forme numai la singular* (nume de materii, însușiri, stări sau ape, munți, persoane, locuri – grâu, var, Siret, Traian)
- *cu aceeași formă și la singular și la plural* (pui, tei, unchi, învățătoare, nume)
- *cu forme numai la plural* (unele nume de materii, nume de locuri, munți – icre, Iași, Balcani).

Substantive cu forme multiple de singular (pân-tece/pântec) sau **de plural** cu același înțeles (boli/boale) sau cu înțeles diferit (coarne/corni/cornuri)

Substantive colective (a căror formă de singular are înțeles de plural):

- *substantive simple (primare)*: hoardă, herghelie, stol, turmă, trib etc.

- *substantive derivate*: aluniș, frunziș, țărănime etc.

Cazurile substantivului

Nominativ – are funcțiile sintactice:

- subiect (cine? ce?): **Ionel** citește.
- nume predicativ (întotdeauna în relație cu un verb copulativ – cine este? ce este?): Radu este **un copil bun**.
- apozitie (atribut apozitional – care?): Râul **Mureș** a ieșit din matcă.

Acuzativ – are funcțiile sintactice:

- atribut substantival prepozițional (care? ce fel de?): Apa **de la munte** este rece.
- nume predicativ (urmează după un verb copulativ, iar substantivul e însoțit de prepoziție): Florile sunt **pentru mama**.
- complement direct (pe cine? ce?): Îl întreb **pe Mihai**.
- complement indirect (de cine? la ce? pentru cine? pentru ce? despre cine? despre ce?): Vorbim **despre cazuri**.
- complement circumstanțial de loc (unde? încotro?): Vine **de la pădure**.
- complement circumstanțial de timp (când? – cu sau fără prepoziții – cât timp?): A lipsit de acasă **o săptămână**.

- complement circumstanțial de mod (cum? cât? în ce fel? în ce mod?): Copiii vin **în grupuri**. Aleargă **ca vântul**.
- complement circumstanțial de cauză (din ce cauză? din ce pricină?): Codrul clocoti **de zgomot**.
- complement circumstanțial de scop (în ce scop? cu ce scop?): A plecat în oraș **pentru cumpărături**.

Genitiv – are funcțiile sintactice:

- atribut substantival genitival (al,a,ai,ale cui?): Intervenția **colegei** a fost salutară.
- nume predicativ (urmează după un verb copulativ și este însoțit de articol genitival: al,a,ai,ale): Pământul este **al țăranilor**.

Obs.: Substantivele în genitiv pot îndeplini și alte funcții sintactice dacă sunt precedate de prepoziții sau locuțiuni prepoziționale, forma articulată: **asupra, contra, împotriva, înapoia, deasupra, dedesubtul, în susul, în josul, în fundul, din cauza** etc.:

- complement indirect: Toți s-au ridicat **contra propunerii** lui.
- complement circumstanțial de loc: Vizitatorii se uitau **în fundul peșterii**.
- complement circumstanțial de timp: A ajuns la gară **înaintea sosirii** trenului.
- complement circumstanțial de cauză: A întârziat **din cauza vremii**.

- atribut substanțial prepozițional: Grădina **din fața casei** era inundată de verdeață.

Dativ – are funcțiile sintactice:

- complement indirect (cui?): **Pădurii** îi lipsește cântecul păsărilor.

Obs.: Substantivele în dativ pot îndeplini și alte funcții sintactice, dacă sunt precedate de prepozițiile: **grație, datorită, mulțumită, potrivit, conform, contrar, ai-doma, asemenea:**

- complement circumstanțial de loc (dativ locativ):
Stai **locului**, copile!
- complement circumstanțial de mod: A răspuns **conform așteptărilor** noastre.
- nume predicativ: El este **aidoma fratelui** tău.
- atribut substantival prepozițional (care?): Inter-venția **conform planului** a condus la reușită.
- atribut substantival (cui?): Oferirea de premii **olimpicilor** a fost televizată (de obicei după infinitivul lung).
- complement indirect cu prepoziție: Am reușit **datorită Ioanei**.

Vocativ – nu are funcție sintactică; se desparte prin virgulă de restul cuvintelor, indiferent de locul pe care-l ocupă în propoziție (exprimă o chemare, un îndemn): **Ioana**, vino afară!

Colectiv de autori Rentrop & Straton

Memorator **MATEMATICĂ** **GIMNAZIU**

 RENTROP & STRATON

București 2017

I. ARITMETICĂ ȘI ALGEBRĂ

MULȚIMI

Relații: Un element aparține unei mulțimi dacă el face parte din acea mulțime.

Ex.: Dacă $A = \{1,2,3\}$ atunci $1 \in A; 2 \in A; 3 \in A; 4 \notin A$.

Def.: Două mulțimi sunt egale dacă au aceleași elemente.

Ex.: a) Dacă $A = \{1,2,3\}$ și $B = \{3,2,1\}$ atunci $A = B$.

b) Dacă $A = \{1,2,4\}$ și $B = \{3,2,1\}$ atunci $A \neq B$.

c) Dacă $A = \{1,2,3\}$ și $B = \{1,2,3,4\}$ atunci $A \neq B$.

Def. : Mulțimea A este inclusă în mulțimea B ($A \subset B$) dacă elementele lui A se găsesc printre elementele lui B .

Ex.: Dacă $A = \{a,b,c\}$ și $B = \{1,a,b,2,c\}$ atunci $A \subset B$.

OPERAȚII CU MULȚIMI

1) Reuniunea (\cup)

$A \cup B = \{\text{luăm toate elementele din mulțimile } A \text{ și } B, \text{ o singură dată}\}$

2) Intersecția (\cap)

$A \cap B = \{\text{luăm doar elementele comune din cele două mulțimi}\}$

3) Diferența (-)

$A - B = \{\text{luăm toate elementele din } A \text{ care nu se găsesc în } B\}$

4) Produsul cartezian (x)

$A \times B = \{\text{luăm perechi de forma } (a, b) \text{ unde } a \in A \text{ și } b \in B\}$

Ex.: Fie $A = \{1, 2, 3\}$ și $B = \{a, b, 3\}$.

$A \cup B = \{1, 2, 3, a, b\}$

$A \cap B = \{3\}$

$A - B = \{1, 2\}$

$B - A = \{a, b\}$

$A \times B = \{(1; a), (1; b), (1; 3), (2; a), (2; b), (2; 3), (3; a), (3; b), (3; 3)\}$

Obs.: Numărul elementelor produsului cartezian $A \times B$ este egal cu produsul dintre numărul elementelor mulțimii A și numărul elementelor mulțimii B. În cazul exemplului anterior $3 \times 3 = 9$ elemente are produsul cartezian.

MULȚIMI IMPORTANTE DE NUMERE

Mulțimea numerelor naturale:

$N = \{0, 1, 2, 3, \dots\}$

Mulțimea numerelor întregi:

$Z = \{\dots, -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3, \dots\}$

Mulțimea numerelor raționale: $Q = \left\{ \frac{a}{b} : a \in Z, b \in Z, b \neq 0 \right\}$

Mulțimea numerelor iraționale:

$I = \{\text{formată din fracții zecimale, infinite și neperiodice}\}$

Mulțimea numerelor reale: $R = Q \cup I$

Au loc incluziunile: $N \subset Z \subset Q \subset R$.

Ex.: Fie mulțimea

$$M = \{-1; 0; \frac{1}{2}; 1 \frac{1}{2}; \sqrt{2}; 2\sqrt{3}; \pi; 1,(3); 4,1(3)\}$$

Determinați: $M \cap N$; $M \cap Z$; $M \cap Q$; $M \cap I$ și $M \cap R$.

N	Z	Q	I	R
	-1	-1		-1
0	0	0		0
		$\frac{1}{2}$		$\frac{1}{2}$
		$-1 \frac{1}{2}$		$-1 \frac{1}{2}$
			$\sqrt{2}$	$\sqrt{2}$
			$2\sqrt{3}$	$2\sqrt{3}$
			π	π
		1,(3)		1,(3)
		4,1(3)		4,1(3)

Obs.: $\frac{1}{2} \in Q$ deoarece are forma $\frac{a}{b}$, $a \in Z$, $b \in Z$; $b \neq 0$

$$-1 \frac{1}{2} \in Q \text{ deoarece } -1 \frac{1}{2} = -\frac{1 \cdot 2 + 1}{2} = -\frac{3}{2}$$

$$1,(3) = 1 \frac{3}{9} = \frac{1 \cdot 9 + 3}{9} = \frac{12}{9} \stackrel{(3)}{=} \frac{4}{3}$$

$$4,1(3) = 4 \frac{13-1}{90} = 4 \frac{12}{90} \stackrel{(6)}{=} 4 \frac{2}{15} = \frac{4 \cdot 15 + 2}{15} = \frac{62}{15}$$

$\sqrt{2}$ și $2\sqrt{3}$ sunt numere iraționale, pentru aceste numere putem doar aproxima valoarea lor folosind algoritmul de calcul al unui radical.

π este un număr irațional ($\pi \approx 3,14$).

Concluzie: $M \cap N = \{0\}$; $M \cap Z = \{-1 ; 0\}$;

$M \cap Q = \{-1 ; 0 ; \frac{1}{2} ; -1 \frac{1}{2} ; 1, (3) ; 4, 1(3)\}$;

$M \cap I = \{ \sqrt{2} ; 2\sqrt{3} ; \pi \}$;

$M \cap R = \{-1 ; 0 ; \frac{1}{2} ; -1 \frac{1}{2} ; \sqrt{2} ; 2\sqrt{3} ; \pi ; 1, (3) ; 4, 1(3) \} = M$

SCRIEREA NUMERELOR NATURALE ÎN BAZA 10

Orice număr natural se scrie în sistemul zecimal (cu baza 10) folosind cifrele 0,1,2,3,4,5,6,7,8,9.

Numărul total de cifre este 10, de aici și denumirea de sistem zecimal sau număr în baza 10.

Ex.: 123 ; 2435435 ;.....

$$123 = 1 \cdot 10^2 + 2 \cdot 10^1 + 3 \cdot 10^0$$

$$2435435 = 2 \cdot 10^6 + 4 \cdot 10^5 + 3 \cdot 10^4 + 5 \cdot 10^3 + 4 \cdot 10^2 + 3 \cdot 10^1 + 5 \cdot 10^0$$

Obs.: Toate numerele naturale se pot scrie folosind exemplul prezentat anterior.

ÎMPĂRȚIREA CU REST A NUMERELOR NATURALE

Teorema împărțirii cu rest a numerelor naturale:

Fie $a, b \in \mathbb{N}$ atunci există $q, r \in \mathbb{N}$ astfel încât $a = b \cdot q + r$ unde $0 \leq r < b$

Obs.: $a : b = q \text{ rest } r \Leftrightarrow a = b \cdot q + r$ unde $0 \leq r < b$

Ex: $8 : 3 = 2 \text{ rest } 2 \Leftrightarrow 8 = 3 \cdot 2 + 2$ unde $0 \leq 2 < 3$

DIVIZIBILITATE ÎN \mathbb{N}

Def.: Numărul natural a este divizibil cu numărul natural b (notația $a : b$) dacă există numărul natural c astfel încât $a = b \cdot c$

Ex.: $8 : 2$ deoarece există numărul natural 4 astfel încât $8 = 2 \cdot 4$
 8 nu e divizibil cu 3 deoarece nu există un număr natural c astfel încât $8 = 3 \cdot c$

Obs. 1: Dacă $a : b$ atunci a se numește multiplul lui b și b se numește divizorul lui a .

În exemplul precedent 8 este multiplul lui 2 și 2 este divizorul lui 8 .

Obs. 2: Dacă $a : b$ atunci mai putem scrie $b|a$ și citim b divide a ($8 : 2 \Leftrightarrow 2|8$)

PROPRIETĂȚI ALE RELAȚIEI DE DIVIZIBILITATE

- $a : 1$, oricare ar fi $a \in \mathbb{N}$;
- Dacă $a : b$ și $c : b$ atunci $(a \pm c) : b$;
- $0 : a$, oricare ar fi $a \in \mathbb{N}$;

- d) Dacă $a : b$ și $k \in \mathbb{N}$ atunci $(a \cdot k) : b$;
e) Dacă $a : b$ și $b : c$ atunci $a : c$;

CRITERII DE DIVIZIBILITATE

Crt. cu 10 – Un nr. natural este divizibil cu 10 dacă ultima sa cifră este 0.

Ex.: 23240 : 10 ; 23235 nu este divizibil cu 10.

Crt. cu 5 – Un nr. natural este divizibil cu 5 dacă ultima sa cifră este 0 sau 5.

Ex.: 54235 : 5 ; 235231 nu este divizibil cu 5.

Crt. cu 3 – Un nr. natural este divizibil cu 3 dacă suma cifrelor sale este divizibilă cu 3.

Ex.: 2481 : 3 deoarece $(2+4+8+1) : 3$

2480 nu e divizibil cu 3 deoarece suma $(2+4+8+0)$ nu este divizibilă cu 3.

NUMERE PRIME ȘI COMPUSE

Def.: Un număr natural este prim dacă are exact 2 divizori (pe 1 și pe el însuși).

Ex.: 2 ; 3 ; 5 ; 7 ; 11 ; 13 ; 17 ; 19 ; sunt numere prime.

Def.: Un număr natural se numește compus dacă are mai mult de 2 divizori.

Ex.: 8 are divizorii 1,2,4,8, deci este compus; 10 are divizorii 1,2,5,10, deci este compus.